

Nr 124.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873; given Stockholms slott den 4 mars 1921.

Under åberopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga bilagda förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

GUSTAF.

K. J. Beskow.

Förslag

till

Lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873.

Häri genom förordnas som följer:

Om sådant med hänsyn till utomordentliga, av krig föranledda förhållanden prövas oundgängligen nödigt, må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret,

ej mindre för viss tid fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas,

än även förklara, att bestämmelsen i § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmünt under viss tid icke skall äga tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift från trycket utkommit i Svensk författningssamling, och gäller till den 1 mars 1922. Av Konungen jämlikt denna lag meddelad bestämmelse må ej äga tillämpning längre än till sistnämnda dag.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 mars 1921.*

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL,
statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST,
HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow, anförde:

I lag den 27 februari 1920 (nr 61) angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 (nr 27) och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 (nr 31) stadgas, att, om sådant med hänsyn till utomordentliga, av krig föranledda förhållanden prövas oundgängligen nödigt, må Konungen, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret, ej mindre för viss tid fritaga riksbanken från den enligt 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 riksbanken åliggande skyldigheten att inlösa guld i plants, som för riksbankens räkning till myntverket avlämnas, än även förklara, att bestämmelsen i § 9 lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 om rätt för en var, som vid myntverket inlämnar guld, att därför erhålla guldmynt, under viss tid icke skall äga tillämpning.

Denna lag gällde till och med den 28 februari 1921.

Angående tillkomsten av de i lagen innefattade bestämmelser tillåter jag mig hänvisa till den redogörelse, som den 6 februari 1920 av dåvarande chefen för finansdepartementet lämnats i sammanhang med förslag om avlåtande till riksdagen av proposition nr 73.

Enligt det utdrag av protokollet över finansärenden av den 11 februari 1921, som finnes fogat vid propositionen nr 75 till innevarande riksdag angående ökning av riksbankens sedelutgivningsrätt, hava fullmäktige i riksbanken i ett den 27 januari 1921 avgivet yttrande, som finnes intaget i statsrådsprotokollet, anhållit, att proposition måtte avlåtas till riksdagen med förslag, att lagen av den 27 februari

1920 angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av 9 § i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 måtte förnyas att gälla under ytterligare ett år till den 1 mars 1922. Fullmäktige i riksgäldskontoret hava icke haft något att erinra mot bifall till bankofullmäktiges framställning.

Vid nyssberörda tillfälle den 11 februari 1921 anförde min företrädare i ämbetet med avseende å frågan om skyldighet för riksbanken att inlösa guld i plantsguld, att rätten för envar att i myntverket erhålla guldmynt mot plantsguld, att, såsom bankofullmäktige uttalat, förhållandena på den internationella guldmarknaden för närvarande vore sådana, att riksbanken under den närmaste framtiden icke syntes bliva i behov av det skydd, som de därom meddelade bestämmelser vore avsedda att lämna, och att därför avgörandet av denna fråga utan olägenhet syntes kunna uppskjutas till den tidpunkt, då övriga till valutavården hörande spörsmål upptoges till behandling.

Sedan bankofullmäktiges förevarande framställning för yttrande remitterats till ekonomiska rådet, har detta i ett den 16 februari 1921 dagtecknat utlåtande anført i huvudsak följande:

»Riksbankens skyldighet att till fastställt pris köpa guld, som erbjudes banken, är en av huvudgrunderna för guldmyntfoten och bör såsom sådan vara lagfäst och undandragen administrativt godtycke. Då rådet uttalat sig för att Sverige snarast möjligt bör återgå till guldmyntfot, måste rådet anse det vara av vikt att berörda skyldighet utan onödigt dröjsmål återställas. Med hänsyn till den exceptionella osäkerhet, som för närvarande råder på den internationella guldmarknaden, vill rådet emellertid tillstyrka den av fullmäktige i riksbanken begärda förlängningen av befrielsen.»

Vid justering av beslut i detta ärende närvaro inom rådet herrar Kinander, Moll, Cassel, Kvarnzelius, Rydbeck, Sachs och Wallenberg.

Departements-
chefen.

Till ekonomiska rådets uppfattning, att Sverige snarast möjligt bör återgå till guldmyntfot, har jag haft tillfälle att i annat sammanhang uttala min anslutning. Som en konsekvens av denna mening torde följa, att alla åtgärder i sådan riktning böra, såsnart omständigheterna det medgiva, genomföras, och att sålunda, såsom ekonomiska rådet framhåller, skyldigheten för riksbanken att till fastställt pris köpa guld utan onödigt dröjsmål bör återställas.

I detta sammanhang tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på att, såsom bankofullmäktige i föreliggande framställning upplysa, ifrågasvarande befrielse för riksbanken faktiskt icke varit i kraft efter den 29 februari 1920. Frågan gäller nu icke att medgiva riksbanken dylik

befrielse utan allenast att lämna ett bemyndigande till Kungl. Maj:t att, därest så framdeles skulle finnas påkallat, fritaga riksbanken från skyldigheten att inlösa guld respektive suspendera rätten att från myntverket erhålla guldmynt mot plantsguld.

Vid nu angivna förhållande och då å ena sidan, såsom ekonomiska rådet understrukt, exceptionell osäkerhet för närvarande råder på den internationella guldmarknaden, och å andra sidan befrielsen från skyldigheten att inlösa guld i plants respektive suspensionen av rätten att mot plantsguld utfå guldmynt knappast kan få betydelse för vår valutas förhållande till guldet, sålänge densamma icke uppnått paritet med de effektiva guldvalutorna, vilket ju för närvarande ej är fallet, vill jag för min del ej motsätta mig den gjorda framställningen.

I likhet med bankofullmäktige vill jag framhålla, att stadgandet i § 9 av lagen om rikets mynt, med hänsyn till gällande myntkonvention mellan de skandinaviska länderna, icke bör sättas ur tillämpning annat än i samförstånd med dessa länders regeringar.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst *förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873*, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Svante Ericsson.